

UNOVČENJE STEČAJNE MASE

Priručnik za polaznike/ice

Izrada obrazovnog materijala:

Željko Šimić,

Visoki trgovački sud Republike Hrvatske

Zagreb, veljača 2020.

Copyright 2020.

Pravosudna akademija

Ulica grada Vukovara 49, 10 000 Zagreb, Hrvatska

TEL 00385(0)1 371 4540 FAKS 00385(0)1 371 4549 WEB www.pak.hr

Sadržaj

1. UVOD	4
2. STEČAJNA MASA.....	5
3. PREUZIMANJE STEČAJNE MASE.....	9
4. UNOVČENJE STEČAJNE MASE.....	10
4.1. Odluka o unovčenju.....	11
4.2. Pojedinačna prodaja stvari ili prava.....	13
4.2.1. Unovčenje nekretnina, brodova i zrakoplova na kojima postoji različno pravo.....	13
4.2.2. Unovčenje pokretnina na kojima postoji različno pravo	19
4.2.3. Unovčenje nekretnina i pokretnina na kojima nema razlučnih prava	22
4.3. Prodaja veće ili manje cjeline (poduzeća, pogona)	22
4.4. Prodaja imovine dužnika kao cjeline	23
4.4.1. Odluka o prodaji imovine dužnika kao cjeline	23
4.4.2. Sklapanje ugovora o prodaji.....	24
4.4.3. Potvrđivanje ugovora o prodaji.....	25
4.4.4. Izlučna prava.....	25
4.4.5. Razlučna prava	26
4.4.6. Prava kupca	27
4.4.7. Pravne posljedice otvaranja stečajnoga postupka	28
4.4.8. Obveze stečajne mase.....	28
4.4.9. Nastavljanje stečajnoga postupka.....	28
LITERATURA.....	29

1. UVOD

Stečajni postupak se provodi u situaciji kada dužnik nije u mogućnosti obavljati svoju gospodarsku ili drugu djelatnost, a što je u pravilu posljedica njegove nesposobnosti da ispunjava obveze prema svojim vjerovnicima (nesposobnost za plaćanje) ili prezaduženosti (imovina dužnika pravne osobe manja od njegovih postojećih obveza). Stečajni postupak može se provesti i po dužnikovom prijedlogu za otvaranje stečajnoga postupka ako učini vjerojatnim da svoje već postojeće (nastale) obveze neće moći ispuniti po njihovom dospeljeću (prijeteca nesposobnost za plaćanje)¹.

Cilj je stečajnoga postupka unovčiti stečajnu masu stečajnoga dužnika radi istovremenog, skupnog i razmjernog namirenja njegovih vjerovnika. Ako u konkretnom stečajnom postupku dužnik nema imovinu, cilj stečajnoga postupka neće se ostvariti, a „redovni“ stečajni postupak neće se provoditi te će sud rješenjem istovremeno otvoriti i zaključiti stečajni postupak² ili će se provesti skraćeni stečajni postupak³. Polazeći od ciljeva stečajnoga postupka, može se reći da je unovčenje imovine stečajnoga dužnika najvažnija faza stečajnoga postupka. Što je povoljnije i brže unovčenje stečajne mase, to će namirenje stečajnih vjerovnika biti više i brže.

Stečajno pravo je složeno po svojoj strukturi jer sadrži odredbe kojima se uređuje postupak i odredbe kojima se uređuju materijalnopравни odnosi koji nastaju u tijeku i u vezi s provođenjem stečajnoga postupka. Stečajni postupak je izvanparnični postupak s osobitostima koje ga razlikuju od izvanparničnog postupka u užem smislu te ima zajedničke značajke s ovršnim postupkom, a osobito po pitanju unovčenja pojedinih dijelova stečajne mase.

Stečajni zakon⁴ donesen 12. lipnja 2015. stupio je na snagu 1. rujna 2015. (u nastavku: SZ), kada je prestao važiti Stečajni zakon iz 1996. godine (u nastavku: SZ/96)⁵. U međuvremenu, Zakon je izmijenjen i dopunjen Zakonom o izmjenama i dopunama Stečajnoga zakona⁶. Međutim, SZ/96 i dalje se primjenjuje, ali ograničeno, samo na stečajne postupke koji su pokrenuti prije stupanja na snagu novog Zakona budući da je u prijelaznim odredbama Zakona propisano da se stečajni postupci pokrenuti prije stupanja na snagu imaju dovršiti prema odredbama Stečajnoga zakona koji je bio na snazi u vrijeme njihovog pokretanja⁷. Postoje i iznimke za određene zakonske odredbe, odnosno i u stečajnim postupcima koji su bili u tijeku u vrijeme stupanja na snagu novog Zakona imaju se primijeniti odredbe tog Zakona, osim ako su radnje na koje se odnose te odredbe započete prije stupanja Zakona na snagu⁸.

Pravila o unovčenju stečajne mase sadržana su u Glavi V. Stečajnoga zakona, ali i u drugim odredbama Zakona. Pored toga, za unovčenje imovine

¹ SZ, članak 5. stavak 3.

² SZ, članak 132.

³ SZ, odredbe članka 428. do 436.

⁴ Stečajni zakon (Narodne novine broj: 71. i 103/17. - u nastavku: SZ)

⁵ SZ (Narodne novine broj: 44/96., 29/99., 129/00., 123/03., 82/06., 116/10., 25/12. i 133/12.)

⁶ Narodne novine broj: 103/17. od 20. listopada 2017.

⁷ SZ, članak 441. stavak 1.

⁸ SZ, članak 441. stavak 2.

stečajnoga dužnika potrebno je poznavati i niz drugih propisa i to prvenstveno odredbe Ovršnoga zakona⁹, Zakona o zemljišnim knjigama¹⁰, Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima¹¹, Zakona o obveznim odnosima¹², kao i pravila o postupanju Financijske agencija (u nastavku: FINA) i to Pravilnik o načinu i postupku provedbe prodaje nekretnina i pokretnina u ovršnom postupku¹³. Zbog potrebe poznavanja niza propisa unovčenje stečajne mase predstavlja složen postupak.

2. STEČAJNA MASA

Stečajnu masu stečajnoga dužnika pravne osobe čini cjelokupna imovina koju dužnik ima u vrijeme otvaranja stečajnoga postupka te imovina koju stekne tijekom stečajnoga postupka¹⁴. U stečajnu masu dužnika ulaze njegova novčana sredstva, stvari, tražbine i druga imovinska prava.

Stečajni postupak može se provesti nad pravnom osobom i nad imovinom dužnika pojedinca, ako zakonom nije drukčije određeno. Nad imovinom dužnika pojedinca može se provesti i stečaj potrošača uz ostvarenje zakonskih pretpostavki¹⁵. Dužnikom pojedincem u smislu Stečajnoga zakona smatra se fizička osoba obveznik poreza na dohodak od samostalne djelatnosti prema odredbama Zakona o porezu na dohodak¹⁶ i fizička osoba obveznik poreza na dobit prema odredbama Zakona o porezu na dobit¹⁷.

Pravni položaj stečajnoga dužnika pojedinca razlikuje se od pravnog položaja dužnika pravne osobe. Učinci otvaranja stečajnoga postupka ne odnose se na cjelokupnu imovinu dužnika pojedinca. Ako se provodi stečajni postupak nad imovinom dužnika pojedinca u stečajnu masu ne ulazi imovina dužnika pojedinca na kojoj se ovrha protiv njega ne bi mogla provesti prema općim pravilima ovršnog postupka. Dužnik pojedinac je u istom položaju kao svaki ovršenik (fizička osoba) u ovršnom postupku. Tako prema odredbi članka 135. stavak 1. Ovršnog zakona ne mogu biti predmet ovrhe:

⁹ Ovršni zakon ("Narodne novine" br. 112/12., 25/13., 93/14., 55/16. i 73/17.)

¹⁰ Zakon o zemljišnim knjigama ("Narodne novine" broj: 91/96., 68/98., 137/99., 114/01., 100/04., 107/07., 152/08., 126/10., 55/13., 60/13. i 108/17.)

¹¹ Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima ("Narodne novine" broj: 91/96., 68/98., 137/99., 22/00., 73/00., 129/00., 114/01., 79/06., 141/06., 146/08., 38/09., 153/09., 143/12. i 152/14.)

¹² Zakon o obveznim odnosima ("Narodne novine" broj: 35/05., 41/08., 125/11. i 78/15.)

¹³ Pravilnik o načinu i postupku provedbe prodaje nekretnina i pokretnina u ovršnom postupku ("Narodne novine" broj: 156/2014)

¹⁴ SZ, članak 134. stavak 1. – imovina se može stjecati ubiranjem plodova, davanjem nekretnina u zakup, najam i slično

¹⁵ Zakon o stečaju potrošača („Narodne novine“ broj: 100/15. i 67/18.), članak 4. stavak 3. propisuje da se potrošačem u smislu navedenoga Zakona, smatra i fizička osoba obveznik poreza na dohodak od samostalne djelatnosti prema odredbama Zakona o porezu na dohodak i fizička osoba obveznik poreza na dobit prema odredbama Zakona o porezu na dobit ako: (1) nema više od 20 vjerovnika, (2) obveze iz obavljanja djelatnosti ne prelaze iznos od 100.000,00 kn, (3) nema obveza iz radnih odnosa koje proizlaze iz obavljanja djelatnosti, i (4) nije pokrenut predstečajni ili stečajni postupak.

¹⁶ Zakon o porezu na dohodak („Narodne novine“ broj: 115/16. i 106/18.)

¹⁷ Zakon o porezu na dobit („Narodne novine“ broj: 177/04., 90/05., 57/06., 146/08., 80/10., 22/12., 148/13., 143/14., 50/16., 115/16. i 106/18.)

1. odjeća, obuća, rublje i drugi predmeti osobne uporabe, posteljne stvari, posuđe, namještaj, štednjak, hladnjak, stroj za pranje rublja i druge stvari koje služe za zadovoljenje potreba kućanstava ako su nužni ovršeniku i članovima njegova kućanstva s obzirom na uobičajene uvjete života svoje društvene okoline,

2. hrana i ogrjev za potrebe ovršenika i članova njegova kućanstva za šest mjeseci,

3. radna i rasplodna stoka, poljoprivredni strojevi i druga oruđa za rad koji su ovršeniku poljodjelcu nužni za održavanje poljoprivrednoga gospodarstva u mjeri u kojoj je to nužno za njegovo uzdržavanje i za uzdržavanje članova njegova obiteljskoga kućanstva, te sjeme za uporabu na tomu gospodarstvu i hrana za stoku za četiri mjeseca,

4. alat, strojevi i drugi predmeti koji su ovršeniku obrtniku ili trgovcu nužni za obavljanje njegove upisane djelatnosti, te sirovine i pogonsko gorivo za tri mjeseca rada,

5. predmeti koji su nužni ovršeniku koji samostalno u obliku zanimanja obavlja upisanu javnobilježničku, odvjetničku, liječničku, ljekarničku, znanstvenu, umjetničku ili koju drugu profesionalnu djelatnost,

6. gotov novac ovršenika po osnovi tražbina koje su izuzete od ovrhe te gotov novac ovršenika koji ima stalna mjesečna primanja do mjesečnoga iznosa koji je po zakonu izuzet od ovrhe, razmjerno vremenu do idućega primanja,

7. odličja, medalje, ratne spomenice i druga odličja i priznanja, vjenčani prsten, osobna pisma, rukopisi i drugi osobni spisi ovršenika, obiteljske fotografije, osobne i obiteljske isprave i obiteljski portreti,

8. pomagala koja su invalidu ili drugoj osobi s tjelesnim nedostacima nužna za obavljanje životnih funkcija.

Poštanska pošiljka ili poštanska uputnica upućena ovršeniku ne može biti predmet ovrhe prije uručenja. Zakonom se može odrediti da i druge pokretnine ne mogu biti predmet ovrhe¹⁸.

Ako je otvoren stečajni postupak nad imovinom jednoga bračnog druga, udio tog bračnog druga u imovini bračnih drugova ulazi u stečajnu masu ako se na tom udjelu prema općim pravilima ovršnog postupka može protiv dužnika provesti ovrha¹⁹. Suvlasnički dio drugog bračnog druga, nad čijom imovinom nije otvoren stečajni postupak, ne ulazi u stečajnu masu bračnog druga nad čijom je imovinom otvoren stečajni postupak²⁰. Razvrgnuće suvlasništva i podjela imovine bračnih drugova, provest će se izvan stečajnoga postupka, na zahtjev stečajnoga upravitelja²¹. Međutim, razvrgnuće suvlasništva nije nužno za unovčenje suvlasničkog dijela bračnog druga nad čijom je imovinom otvoren stečajni postupak budući da se u pravnom prometu uzima da je idealni dio samostalna stvar.

Određene stvari mogu biti u faktičnoj vlasti stečajnoga dužnika, ali nisu dio stečajne mase, jer druge osobe imaju stvarna prava na njima koja ih ovlašćuju da zahtijevaju izlučenje stvari iz stečajne mase. Izlučni vjerovnici su osobe koje na temelju kojega stvarnog ili osobnog prava mogu dokazati da neki predmet ne ulazi u stečajnu masu dužnika. Pravo na izdvajanje predmeta iz stečajne mase utvrđuje se

¹⁸ OZ, članak 135. stavak 2. i 3.

¹⁹ SZ, članak 136.

²⁰ Vidi presudu Visokog trgovačkog suda poslovni broj: Pž-1714/2016 iz veljače 2020.

²¹ Vidi Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima članak 47. do 56.

na temelju pravila za ostvarivanje tih prava izvan stečajnoga postupka²². Ako je pravo izlučnog vjerovnika upisano u javnoj knjizi, stečajni dužnik mora dokazati da predmet na koji se to pravo odnosi ulazi u stečajnu masu²³.

Izlučna prava nisu predmet ispitivanja na ispitnom ročištu²⁴. Izlučni vjerovnici dužni su obavijestiti stečajnoga upravitelja o svom izlučnom pravu, pravnoj osnovi izlučnog prava i naznačiti predmet na koji se njihovo izlučno pravo odnosi, odnosno u obavijesti naznačiti pravo iz članka 148. SZ-a ako je predmet otuđen²⁵. Stečajni upravitelj dužan je na propisanom obrascu sastaviti tablicu izlučnih prava o kojima su ga obavijestili izlučni vjerovnici, s podacima za identifikaciju izlučnog vjerovnika, pravnom osnovom izlučnog prava i predmetom izlučnog prava²⁶. Tablica izlučnih prava se objavljuje na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča sudova nakon isteka roka za prijavu tražbina, a najkasnije osam dana prije održavanja ispitnoga ročišta. Isprave će se izložiti u pisarnici suda na uvid svim sudionicima nakon isteka roka za prijavu tražbina, a najkasnije osam dana prije održavanja ispitnog ročišta²⁷.

Ako je prije otvaranja stečajnoga postupka dužnik neovlašteno otuđio predmet čije se izdvajanje moglo tražiti, izlučni vjerovnik može: 1. zahtijevati da se na njega prenese pravo na protučinidbu, ako nije ispunjena, 2. ako je protučinidba ispunjena, a može se izdvojiti iz stečajne mase, izlučni vjerovnik može zahtijevati protučinidbu iz stečajne mase, i 3. ako se ne može zahtijevati pravo na protučinidbu niti protučinidba, izlučni vjerovnik može, kao stečajni vjerovnik, tražiti naknadu štete²⁸.

Ako je prije otvaranja stečajnoga postupka privremeni stečajni upravitelj ili nakon otvaranja stečajnoga postupka stečajni upravitelj otuđio predmet čije se izdvajanje moglo tražiti, izlučni vjerovnik može po svom izboru: 1. zahtijevati da se na njega prenese pravo na protučinidbu ako protučinidba nije ispunjena, 2. zahtijevati protučinidbu iz stečajne mase ako se protučinidba može izdvojiti iz stečajne mase, i 3. zahtijevati naknadu štete kao stečajni vjerovnik²⁹.

Ostvarenje prava izlučnih vjerovnika da zahtijevaju naknadu štete "kao stečajni vjerovnici" može biti dovedeno u pitanje ako je stvar otuđio stečajni upravitelj nakon otvaranja stečajnoga postupka. Stečajni vjerovnici su vjerovnici koji u trenutku otvaranja stečajnoga postupka imaju koju imovinsko-pravnu tražbinu prema stečajnom dužniku³⁰. Moguće je da izlučni vjerovnik u trenutku otvaranja stečajnoga postupka nije imao imovinsko-pravnu tražbinu prema dužniku već je imao pravo vlasništva na određenoj stvari te slijedom toga i pravo zahtijevati od dužnika predaju te stvari. Ako je stečajni upravitelj otuđio predmet čije se izdvajanje moglo tražiti nakon otvaranja stečajnoga postupka te ako izlučni vjerovnik ne može zahtijevati da se na njega prenese pravo na protučinidbu jer je ispunjena stečajnom dužniku ili ne može zahtijevati protučinidbu iz stečajne mase jer se ne može izdvojiti, preostaje mu

²² SZ, članak 147. stavak 1.

²³ SZ, članak 147. stavak 2.

²⁴ SZ, članak 260. stavak 4.

²⁵ SZ, članak 258. stavak 1.

²⁶ SZ, članak 259. stavak 1. točka 3.

²⁷ SZ, članak 259. stavak 2. i 3.

²⁸ SZ, članak 148. stavak 1. i 2.

²⁹ SZ, članak 148. stavak 3.

³⁰ SZ, članak 137.

jedino zahtijevati naknadu štete kao stečajni vjerovnik. Stečajni vjerovnici su dužni prijaviti svoju tražbinu u roku od 60 dana od dana objave rješenja o otvaranju stečajnoga postupka³¹. Ako rok za prijavu tražbine nije protekao, izlučni vjerovnik ima pravo i obvezu podnijeti prijavu tražbine s osnove naknade štete zbog otuđenja njegove stvari ili prava. U pravilu će izlučni vjerovnik zahtjev za naknadu štete moći postaviti tek nakon otuđenja predmeta, odnosno nakon što je već protekao rok za prijavu tražbina jer će stečajni upravitelj otuđiti predmet nakon proteka roka za prijavu tražbina. U nastaloj situaciji postoje dva načina odlučivanja o zahtjevu izlučnog vjerovnika kao stečajnoga vjerovnika. Prvi način je da izlučni vjerovnik prijavi tražbinu s osnove naknade štete, da sud zakaže posebno ispitno ročište i nakon ispitivanja tražbine donese rješenje o utvrđenoj odnosno osporenoj tražbini (zahtjevu) izlučnog vjerovnika. Međutim, Zakon nije propisao takvu mogućnost. Drugi način je da vjerovnik zahtijeva od stečajnoga upravitelja namirenje tražbine "kao stečajni vjerovnik", a to znači djelomičnim diobama. Izlučni vjerovnik bi mogao podnijeti zahtjev za naknadu štete stečajnom upravitelju i tražiti namirenje štete diobama kao i ostalih stečajnih vjerovnika. Stečajni upravitelj zahtjev izlučnog vjerovnika može prihvatiti u cijelosti ili djelomično ili ga odbiti u cijelosti ili djelomično, a nije isključeno niti odbacivanje zahtjeva (prijave tražbine) zbog nepravovremenosti. Ako bi stečajni upravitelj prihvatio zahtjev i uvrstio izlučnog vjerovnika s odštetnim zahtjevom u diobni popis za namirenje, svaki stečajni vjerovnik može podnijeti prigovor na diobni popis i osporiti visinu zahtjeva (štete) izlučnog vjerovnika. O prigovoru odlučuje sud. Budući da je riječ o izvanparničnom postupku nije jasno na temelju kojih bi pravila sud u stečajnom postupku odlučio o osnovanosti prigovora, odnosno zahtjeva izlučnog vjerovnika. Ako bi sud uvažio prigovor i brisao izlučnog vjerovnika s diobnog popisa, ostaje nejasno na koji bi način izlučni vjerovnik i u kojem postupku ostvarivao svoj zahtjev. Izlučni vjerovnik bi mogao podnijeti žalbu protiv rješenja suda prvoga stupnja, ali ni drugostupanjski sud nije ovlašten utvrđivati osnovanost i visinu zahtjeva izlučnog vjerovnika. S druge, strane, ako bi sud rješenjem odbio prigovor drugoga stečajnog vjerovnika ostaje otvoreno pitanje na koji bi način stečajni vjerovnici mogli štiti svoje interese i osporavati namirenje zahtjeva izlučnog vjerovnika.

Osobito nije jasno na koji bi način izlučni vjerovnik ostvario zahtjev za naknadu štete ako bi sud na prijedlog stečajnoga upravitelja rješenjem odbacio njegov zahtjev (prijavu tražbine) kao nepravovremenu, a drugostupanjski sud odbio njegovu žalbu protiv rješenja o odbačaju prijave tražbine.

Stečajni zakon iz 1996. godine nije propisivao rok za prijavu tražbina, a pored toga rok nije bio prekluzivan³². Problem naknade štete po zahtjevu izlučnih vjerovnika postao je značajan tek nakon što je rok za prijavu tražbina stečajnih vjerovnika određen kao prekluzivan. Dok rok za prijavu tražbina nije bio prekluzivan, izlučni vjerovnik je mogao i nakon proteka roka za prijavu tražbina zahtijevati naknadu štete kao stečajni vjerovnik. Zakon o izmjenama i dopunama Stečajnog zakona iz 2000. godine, koji se počeo primjenjivati od 6. veljače 2001., rok za prijavu tražbine odredio je kao prekluzivan rok³³.

³¹ SZ, članak 129. stavak 1. točka 4.

³² Prekluzija (latinski *praeclusio*: zatvaranje, zaprječivanje), gubitak prava zbog njegova nevršenja u roku koji je strogo određen (gubi se i subjektivno pravo i zahtjev za njegovo prisilno ostvarenje).

³³ Zakon o izmjenama i dopunama SZ-a („Narodne novine“ broj: 129/00 od 14. prosinca 2000. - odredba članka 176. stavka 2. glasi: *Tražbine prijavljene nakon isteka roka za prijavljivanje koje nisu ispitane na ispitnom*

Navedene nejasnoće treba otkloniti prvom izmjenom Stečajnoga zakona.

3. PREUZIMANJE STEČAJNE MASE

Stečajna masa služi za ostvarenje ciljeva stečajnoga postupka, odnosno namirenju troškova stečajnoga postupka te tražbina vjerovnika stečajnoga dužnika, odnosno tražbina čije je namirenje osigurano određenim pravima na imovini dužnika. Bez unovčenja stečajne mase nema namirenje ni troškova postupka niti tražbina. Međutim, da bi stečajni upravitelj mogao unovčiti stečajnu masu i namiriti vjerovnike u pravilu je potrebno da preuzme imovinu koja ulazi u stečajnu masu.

Nakon otvaranja stečajnoga postupka stečajni upravitelj je dužan cjelokupnu imovinu koja ulazi u stečajnu masu odmah preuzeti u posjed i njome upravljati³⁴. U cilju preuzimanja imovine stečajnoga dužnika stečajni upravitelj može zahtijevati od suda da naloži dužniku³⁵ predaju stvari i određivanje ovršnih radnji kojima će se taj nalog prisilno ostvariti. Uz nalog za predaju sud može po službenoj dužnosti odrediti i mjere prisile protiv osoba ovlaštenih za zastupanje dužnika po zakonu ili dužnika pojedinca kao što su dovođenje (u slučaju neodazivanja) ili izricanje novčane kazne do 10.000,00 kn (ako osobe kojima je dat nalog ne ispune dužnost obavješćivanja i suradnje).³⁶ Radi provedbe naloga sud je ovlašten zatražiti pomoć policije.

Stečajni upravitelj može nakon pravomoćnosti rješenja o otvaranju stečajnoga postupka zahtijevati od suda da naloži i trećim osobama, u čijem su posjedu predmeti stečajne mase, predaju tih stvari. Stečajni upravitelj dužan je uz zahtjev dostaviti ispravu o pravu vlasništva na stvari. O zahtjevu stečajnoga upravitelja, nakon što je saslušao osobe u čijem su posjedu predmeti stečajne mase, sud odlučuje rješenjem. Ako se treća osoba ne protivi zahtjevu sud će joj rješenjem naložiti predaju stvari. Pravomoćno rješenje kojim se nalaže trećim osobama predaja stvari predstavlja ovršnu ispravu. Ako dužnik, odnosno osobe ovlaštene za zastupanje dužnika po zakonu ne daju obavijesti o imovini stečajnoga dužnika, ili treće osobe ne postupe prema nalogu suda, sud će na prijedlog stečajnoga

ročištu te tražbine prijavljene najkasnije u roku od tri mjeseca nakon prvoga ispitnog ročišta, ali ne poslije objavljivanja poziva za završno ročište, mogu se ispitati na jednom ili više posebnih ispitnih ročišta koja će, na prijedlog vjerovnika koji nisu pravodobno prijavili svoje tražbine, odrediti stečajni sudac rješenjem uz uvjet da u roku od petnaest dana solidarno uplate predujam za pokriće troškova toga ročišta. Ako se predujam ne uplati u roku, posebno se ispitno ročište neće održati, a nepravodobne će prijave biti odbačene.

Stavak 4.: *Prijave podnesene nakon isteka rokova iz stavka 2. ovoga članka odbacit će se.*

³⁴ SZ, članak 216. stavak 1.

³⁵ Pojam „dužnik“ nije jasno određen. Nakon otvaranja stečajnoga postupka nad dužnikom pravnom osobom, prava tijela dužnika prestaju i prelaze na stečajnoga upravitelja. Slijedom toga, članovi uprave (kod d.o.o. i d.d. u dualističkom sustavu), izvršni direktori (kod d.d. u monističkom sustavu), te druge osobe ovlaštene za zastupanje pravnih osoba gube ovlasti koje su imali. Prijašnje osobe ovlaštene za zastupanje dužnika po zakonu dužne su obavješćivati stečajnoga upravitelja i s njim surađivati, ali te osobe nisu dužnici. Stoga je u konkretnom slučaju umjesto riječi „dužnik“ bilo ispravnije navesti „*dužniku pojedincu*“. Ovo osobito iz razloga što su prijašnje osobe ovlaštene za zastupanje dužnika pravne osobe po zakonu nakon otvaranja stečajnoga postupka treće osobe prema dužniku.

³⁶ SZ, članak 178. u vezi s člankom 177.

upravitelja naložiti raspisivanje potrage za predmetima stečajne mase i osobi od koje je stvar prisilno oduzeta naložiti plaćanje odgovarajuće naknade stečajnom dužniku za neovlašteno korištenje odnosno uporabu od dana otvaranja stečajnoga postupka do dana oduzimanja. Naknada za neovlašteno korištenje odnosno uporabu stvari ne može biti manja od 100,00 kn niti veća od 1.000,00 kn po danu. Ako za vrijeme neovlaštenoga korištenja odnosno uporabe predmet stečajne mase propadne, sud će osobi kod koje je stvar propala naložiti plaćanje odgovarajuće naknade stečajnom dužniku za vrijednost stvari i neovlašteno korištenje odnosno uporabu.

Ako se treća osoba u čijem je posjedu predmet stečajne mase protivi zahtjevu stečajnoga upravitelja, sud će odbiti zahtjev stečajnoga upravitelja i uputiti ga u parnicu radi ostvarenja prava na predaju u posjed.

Stečajni upravitelj dužan je sastaviti popis pojedinih predmeta stečajne mase. Dužnik pojedinac i prijašnje osobe ovlaštene za zastupanje dužnika po zakonu dužni su u tome surađivati sa stečajnim upraviteljem, a stečajni upravitelj je dužan od navedenih osoba pribaviti potrebne obavijesti, osim ako bi zbog toga došlo do štetnog odugovlačenja postupka. Za svaki predmet potrebno je navesti njegovu vrijednost. Ako je potrebno, procjena pojedinih dijelova imovine može se povjeriti vještacima.³⁷

Stečajni upravitelj dužan je s obzirom na vrijeme otvaranja stečajnoga postupka sastaviti sustavan pregled u kojemu će se navesti i usporediti predmeti stečajne mase i dužnikove obveze i procjenu njihove vrijednosti. Nakon sastavljanja pregleda imovine sud može na prijedlog stečajnoga upravitelja ili kojega od vjerovnika narediti dužniku da se očituje o potpunosti pregleda imovine. U tom će se slučaju na odgovarajući način primijeniti odredbe članka 177. i 178. SZ-a.

Popis predmeta stečajne mase, popis vjerovnika i pregled imovine i obveza moraju se izložiti u pisarnici suda najkasnije osam dana prije izvještajnoga ročišta³⁸.

4. UNOVČENJE STEČAJNE MASE

Stečajni upravitelj dužan je najkasnije 15 dana prije izvještajnoga ročišta sudu dostaviti pisano izvješće o gospodarskom položaju dužnika i njegovim uzrocima. Izvješće se objavljuje na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča sudova najkasnije osam dana prije izvještajnoga ročišta. Stečajni upravitelj dužan je izvješće o gospodarskom položaju dužnika i njegovim uzrocima usmeno izložiti na izvještajnom ročištu kako bi se omogućilo dužniku pojedincu i vjerovnicima očitovanje o Izvješću stečajnoga upravitelja³⁹ i donošenje odgovarajućih odluka o načinu i uvjetima unovčenja imovine koja ulazi u stečajnu masu dužnika.

³⁷ SZ, članak 221.

³⁸ SZ, članak 224.

³⁹ SZ, članak 227.

4.1. Odluka o unovčenju

Stečajni upravitelj dužan je unovčiti imovinu stečajne mase u skladu s odlukama skupštine vjerovnika i odbora vjerovnika⁴⁰. Kao tijelo stečajnoga postupka skupština je uvedena 6. veljače 2001. na temelju Zakona o izmjenama i dopunama stečajnoga zakona⁴¹. Međutim, nakon uvođenja skupštine kao tijela stečajnoga postupka koje odlučuje, između ostalog, i o načinu i uvjetima unovčenja imovine stečajnoga dužnika⁴², nisu izmijenjene i usklađene ovlasti odbora vjerovnika. Tako imamo odredbu da je stečajni upravitelj dužan dobiti suglasnost odbora vjerovnika za pravne radnje koje su od posebne važnosti za stečajni postupak, a to su osobito otuđenje poduzeća ili nekog pogona, robnog skladišta u cjelini, nekretnina, udjela dužnika u nekom drugom poduzeću koje treba služiti uspostavljanju trajne veze s tim poduzećem ili pravo na povremena primanja. Postojanje ove odredbe je bespotrebno i zbunjujuće ako skupština vjerovnika donosi odluku o načinu i uvjetima unovčenja imovine stečajnoga dužnika. Nadalje, skupština je „značajnije“ tijelo postupka jer ima i veće ovlasti te je ovlaštena donositi sve odluke iz nadležnosti odbora vjerovnika ako ih odbor nije donio, a mogu i drukčiju odluku donijeti.

Stečajni vjerovnici mogu na izvještajnom ročištu (skupštini vjerovnika) ili skupštini vjerovnika koja se održava bilo kada tijekom stečajnoga postupka, na temelju izvješća stečajnoga upravitelja donijeti odluku o načinu unovčenja dužnikove imovine. Prijedlog za donošenje odluke o unovčenju dužnikove imovine može staviti stečajni upravitelj u Izvješću o gospodarskom položaju dužnika i njegovim uzrocima, dužnik pojedinac ili bilo koji stečajni vjerovnik. Štoviše, na skupštini vjerovnika može se odlučivati i o pitanjima koja nisu pri sazivanju skupštine naznačena u dnevnom redu. Na skupštini je moguće na prijedlog sudionika dopuniti dnevni red skupštine i donijeti odluku o načinu unovčenja imovine, iako nije bilo predviđeno da se o tome odlučuje na skupštini.

Ako u tijeku postupka nisu unovčene sve stvari i prava koja ulaze u stečajnu masu o nastavku unovčenja preostalog neunovčenog dijela imovine stečajnoga dužnika i o neunovčivim premetima stečajne mase, sud će zakazati posebnu skupštinu najkasnije u roku od šest mjeseci od dana održavanja izvještajnog ročišta radi raspravljanja o provedenom stečajnom postupku i donošenju odluka o njegovom

⁴⁰ Odbor vjerovnik je fakultativno tijelo stečajnoga postupka, a o osnivanju odbora vjerovnika odlučuju vjerovnici na skupštini vjerovnika, a izuzetno osnovati Odbor vjerovnika i imenovati njegove članove može i sud radi zaštite interesa vjerovnika prije izvještajnog ročišta. Odredbom članka 98. SZ-a određen je djelokrug poslova Odbora vjerovnika. Međutim, Odbor vjerovnika ne odlučuje o načinu unovčenja imovine dužnika. Odbor vjerovnika, može dati mišljenje sudu o unovčenju imovine dužnika, kad sud to zatraži. Nadalje, odredbom članka 230. SZ-a propisano je da je stečajni upravitelj dužan dobiti suglasnost Odbora vjerovnika za pravne radnje koje su od posebne važnosti za stečajni postupak, a osobito ako se namjerava otuđiti poduzeće ili neki pogon, robno skladište u cjelini, nekretnina, udio dužnika u nekom drugom poduzeću koje treba služiti uspostavljanju trajne veze s tim poduzećem ili pravo na povremena primanja. Slijedom toga, nije jasna odredba članka 229. stavak 2. SZ-a u kojoj je navedeno: „Stečajni upravitelj dužan je unovčiti imovinu stečajne mase u skladu s odlukama skupštine vjerovnika i **odbora vjerovnika**“. Jedini slučaj u kojemu bi Odbor vjerovnika mogao donijeti odluku o načinu unovčenja imovine jest slučaj ako je sud prije izvještajnog ročišta osnovao Odbor vjerovnika, a određenu imovinu treba odmah unovčiti jer ne trpi odgađanje prodaje zbog njezinih svojstava (npr. rok trajanja i slično). U tom slučaju bilo bi opravdano očekivati da tako osnovan Odbor vjerovnika donese odluku o načinu unovčenja pojedinih dijelova imovine stečajnog dužnika.

⁴¹ Narodne novine broj 129/00 od 14. prosinca 2000.

⁴² SZ, članak 107. stavak 3.

nastavljanju. Prije zakazivanja posebne skupštine vjerovnika o izvješću stečajnoga upravitelja zatražit će se očitovanje od odbora vjerovnika ako je osnovan i dužnika pojedinca. Na posebnoj skupštini vjerovnici mogu donijeti i odluku hoće li se nastaviti s unovčenjem neunovčene imovine i o nenaplaćenim tražbinama te o neunovčivim predmetima stečajne mase.

Međutim, ako vjerovnici nisu na izvještajnom ročištu drukčije odredili način i uvjete prodaje, oni se unovčavaju primjenom odredbe članka 247. i 249. SZ-a. Za donošenje potrebnih odluka odgovoran je stečajni upravitelj budući da je njegova dužnost unovčiti stvari i prava koja ulaze u stečajnu masu⁴³ te on može predložiti skupštini odluke koje se trebaju donijeti. Uvijek postoji mogućnost donošenja drukčijih odluka o načinu i uvjetima prodaje od uvjeta određenih člancima 247. i 249. SZ-a budući da vjerovnici mogu odlučiti da se imovina ili jedan njezin dio ne prodaju u određenom vremenskom periodu, ili mogu odlučiti da se prodaju veće ili manje cjeline (poduzeće ili pogon, skladište i slično), odnosno da se imovina dužnika prodaje kao cjelina. Također je moguće da vjerovnici na skupštini nalože stečajnom upravitelju izradu stečajnoga plana. Od svojih odluka vjerovnici mogu odustati ili donijeti drukčije odluke ako se imovina nije uspjela prodati na način koji je određen odlukom skupštine, ili stečajni upravitelj nije izradio stečajni plan ili se odustalo od njegove izrade ili stečajni plan nije prihvaćen odnosno potvrđen.

Unovčenje imovine stečajnog dužnika je moguće tako da stečajni upravitelj unovčuje:

- 1) pojedine stvari ili prava koja se nalaze u imovini stečajnoga dužnika,
- 2) veće ili manje cjeline te imovine (poduzeća)⁴⁴, ili
- 3) imovinu stečajnoga dužnika kao cjelinu.

Potrebno je istaknuti da u načine unovčenja ne spada donošenje i provođenje stečajnoga plana. Stečajnim planom se odstupa od odredaba Zakona kojima se uređuje unovčenje imovine i namirenje stečajnih vjerovnika.

Stečajni upravitelj dužan je, uz odgovarajuću primjenu pravila ovršnoga postupka, Financijskoj agenciji bez odgode dostaviti podatke o svim nekretninama koje se prodaju u stečajnom postupku, a o pokretninama ako je njihova procijenjena vrijednost veća od 50.000,00 kn radi upisa u Očevidnik nekretnina i pokretnina uz naznaku da se prodaju u stečajnom postupku.

Ako stečajni vjerovnici nisu na izvještajnom ročištu drukčije odredili način i uvjete prodaje, imovina dužnika prodaje se odgovarajućom primjenom odredbi članka 247. i 249. SZ-a. Odredba članka 229. stavak 4. SZ-a stvara dvojbu u pogledu načina i uvjeta prodaje imovine stečajnoga dužnika na kojoj postoji razlučno pravo, ali o tome više riječi u odjeljku Unovčenje predmeta na kojima postoji razlučno pravo.

⁴³ SZ, članak 89. stavak 1. točka 9.

⁴⁴ Pojam poduzeća nije određen Zakonom, ali se pod tim ima smatrati organizirana gospodrska i pravna cjelina preko koje nositelj poduzeća (stečajni dužnik) djeluje na tržištu. Poduzeće nije pravni subjekt, ono ne može biti dužnik i smislu stečajnoga zakona.

4.2. Pojedinačna prodaja stvari ili prava

4.2.1. Unovčenje nekretnina, brodova i zrakoplova na kojima postoji razlučno pravo

Nekretnine na kojima postoji razlučno pravo prodaju se u stečajnom postupku, na prijedlog stečajnoga upravitelja ili razlučnoga vjerovnika, uz odgovarajuću primjenu pravila ovršnoga postupka o ovrsi na nekretnini⁴⁵. O prodaji nekretnine sud odlučuje rješenjem protiv kojeg pravo na žalbu imaju stečajni upravitelj i razlučni vjerovnici⁴⁶. U rješenju o prodaji nekretnine na kojoj postoji razlučno pravo sud će odrediti da se nekretnina prodaje u stečajnom postupku, a rješenje će se u zemljišnoj knjizi upisati zabilježbom⁴⁷. Sud će zaključkom o prodaji utvrditi vrijednost nekretnine, način prodaje i uvjete prodaje.

Ako stečajni vjerovnici nisu na izvještajnom ročištu drukčije odredili način i uvjete prodaje, imovina dužnika prodaje se odgovarajućom primjenom odredbi članka 247. i 249. SZ-a⁴⁸. Iz navedene odredbe moglo bi se zaključiti da o načinu i uvjetima prodaje cjelokupne dužnikove imovine uvijek odlučuje skupština vjerovnika. Ako skupština nije donijela odluku o drukčijem načinu i uvjetima prodaje, imovina se prodaje odgovarajućom primjenom odredbe članka 247. i 249. SZ-a.

Međutim, Stečajni je zakon propisao način unovčenja nekretnina na kojima postoji razlučno pravo te je određeno da o prodaji nekretnine odlučuje sud rješenjem, a prodaju provodi FINA elektroničkom javnom dražbom. Ovršni zakon također propisuje da se nekretnine prodaju elektroničkom javnom dražbom pa ostaje dvojba o ovlaštenjima skupštine vjerovnika, odnosno može li skupština odlučivati o načinu i uvjetima prodaje predmeta na kojima postoje razlučna prava. Ako je odgovor potvrđan, proizlazi da skupština donosi odluku o načinu i uvjetima prodaje i nekretnina na kojima postoji razlučno pravo. Posljedično tome, skupština bi mogla donijeti i odluku da se nekretnina opterećena razlučnim pravom prodaje i na drukčiji način i pod drugim uvjetima od onih propisanih odredbom članka 247. SZ-a, kao što su na primjer: skupljanjem pisanih ponuda, javnom dražbom pred sudom, neposrednom pogodbom ili na neki drugi način. Nije jasno zašto se prilikom prodaje tih predmeta „na odgovarajući način“ primjenjuje odredba članka 247. SZ-a kad je tom odredbom baš određen način prodaje nekretnina na kojima postoji razlučno pravo. Takva formulacija trebala bi se koristiti kada je riječ o predmetima koji se prodaju na druge načine od onog koji je određen odredbom članka 247. i 249. SZ-a, a to su predmeti na kojima ne postoji razlučno pravo.

Sudska praksa je imala priliku cijeniti zakonitost i pravilnost odluka skupštine vjerovnika kojima je odlučeno o drukčijem načinu i uvjetima prodaje predmeta na kojima postoji razlučno pravo. Tako je sud prvog stupnja na temelju odredbe članka 108. SZ-a ukinuo odluku skupštine vjerovnika o drukčijem načinu i uvjetima prodaje

⁴⁵ SZ, članak 247. stavak 1.

⁴⁶ Izlučni vjerovnici nemaju pravo na žalbu, što može ostvarivanje njihovih prava na izlučenje stvari iz stečajne mase dovesti u pitanje - vidi odluke VTS RH poslovni broj Pž-1539/2019 od 30. svibnja 2019., Pž-4295/2019 od 23. srpnja 2019., Pž-1969/2019 od 26. ožujka 2019.

⁴⁷ SZ, članak 247. stavak 2.

⁴⁸ SZ, članak 229. stavak 4.

nekretnine na kojoj postoji razlučno pravo uz obrazloženje da skupština vjerovnika nije ovlaštena određivati drukčiji način i uvjete prodaje nekretnine na kojoj postoji razlučno pravo od načina propisanog odredbom članka 247. SZ-a⁴⁹. Odluku je potvrdio i drugostupanjski sud⁵⁰.

S druge strane, postoje i odluke Ustavnog suda RH u predmetima poslovni broj: U-I-3465/2017., 3912/2017. i 3498/2018. od 18. prosinca 2018. u kojima je između ostalog izloženo i očitovanje Ministarstva pravosuđa klasa: 011-01/17-01/64, ur. broj: 514-04-01-02-02-17-02 od 1. prosinca 2017. i klasa: 011-01/17-01/66, ur. broj: 514-04-01-02-02-17-02 od 19. prosinca 2017., te je navedeno:

„U stečajnom postupku stečajni vjerovnici su ti kojima je dano pravo i mogućnost da poduzimaju radnje kojima će provedba stečaja za njih biti što je manje nepovoljna. U tom smislu treba ukazati na odredbu članka 229. stavka 4. Stečajnog zakona kojom je propisano da, ako stečajni vjerovnici nisu na izvještajnom ročištu drukčije odredili način i uvjete prodaje, imovina dužnika prodaje se odgovarajućom primjenom odredbi članaka 247. i 249. Stečajnog zakona.

(...)

Dakle, ako prodaja elektroničkom javnom dražbom ne bi bila za njih povoljna, stečajni vjerovnici mogu u stečajnom postupku izbjeći taj način prodaje (unovčenja) imovine i imovinu stečajnog dužnika unovčiti na drukčiji način, odnosno, stečajni vjerovnici mogu otkloniti prodaju imovine po početnoj cijeni od 1,00 kune. Osim toga, stečajni vjerovnici mogu odlučiti da se umjesto unovčenja pojedinih dijelova imovine dužnika odredi prodaja imovine dužnika kao cjeline (članci 235. do 246. Stečajnog zakona), u kojem slučaju prodaja elektroničkom javnom dražbom nije jedini način prodaje (argument iz članka 235. stavka 2. i 3. Stečajnog zakona), tako da ni tada ne treba primijeniti članak 247. stavak 6. Stečajnog zakona.“

Ustavni sud konačno zaključuje:

„Pitanje ustavnopravne prihvatljivosti osporene odredbe (čl. 247. SZ-a) postavlja se i iz perspektive ovršivih potraživanja razlučnih vjerovnika, koja oni žele namiriti (među ostalim i) prodajom u stečajnom postupku nekretnine na kojoj postoji razlučno pravo. U zahtjevu i prijedlozima se u tom smislu, među ostalim, ističe opasnost da se nekretnina proda po cijeni koja je drastično nerazmjerna procijenjenoj i utvrđenoj vrijednosti nekretnine.

Ustavni sud uvodno ističe da u stečajnom postupku do prodaje nekretnine na četvrtoj dražbi po početnoj cijeni od jedne kune može doći samo ako su tome prethodila tri neuspješna pokušaja dražbe dotične nekretnine, pri čemu se nekretnina ne može prodati ispod određenog dijela njezine utvrđene vrijednosti: 3/4 na prvoj dražbi, 1/2 na drugoj dražbi, te 1/4 na trećoj dražbi.

Navod Ministarstva da se imovina stečajnog dužnika prodaje odgovarajućom primjenom odredaba članka 247. SteZ-a (koji se tiče nekretnina, brodova i zrakoplova) i članka 249. SteZ-a (koji se tiče drugih pokretnih stvari i prava) samo

⁴⁹ Vidi rješenje Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj: St-4664/2016-19 od 22. prosinca 2016. i rješenje Trgovačkog suda u Varaždinu poslovni broj: St-380/2016 od 19. srpnja 2016.

⁵⁰ Vidi rješenje Visokog trgovačkog suda RH poslovni broj: Pž-103/2017 od 25. siječnja 2017. i Pž-6190/2016 od 9. studenoga 2016.

onda ako stečajni vjerovnici nisu na izvještajnom ročištu drukčije odredili način i uvjete prodaje (članak 229. stavak 4. SteZ-a) po prirodi stvari ne štiti one vjerovnike koji ne uspiju u svom zagovaranju alternativnih načina i uvjeta prodaje imovine stečajnog dužnika pri opredjeljivanju o načinu i uvjetima prodaje te imovine. Isto vrijedi i za daljnje navode Ministarstva da "stečajni vjerovnici mogu odlučiti da se umjesto unovčenja pojedinih dijelova imovine dužnika odredi prodaja imovine dužnika kao cjeline (članci 235. do 246. Stečajnog zakona), u kojem slučaju prodaja elektroničkom javnom dražbom nije jedini način prodaje (argument iz članka 235. stavka 2. i 3. Stečajnog zakona), tako da ni tada ne treba primijeniti članak 247. stavak 6. Stečajnog zakona".

Ustavni sud stoga nadalje ističe da je riječ o ("izvanpravnoj") nadi stečajnih vjerovnika i razlučnih vjerovnika da će dotična nekretnina u vrijeme namirenja na njoj imati vrijednost koju oni priželjkuju i/ili koju je na tržištu imala u trenutku njihove procjene da je isplativo ući u neki pravni odnos (primjer je zasnivanje hipoteke). Suprotno tumačenje impliciralo bi zaštitu od rizika tržišnih zakonitosti u vidu odgađanja ("ad infinitum") stečaja do usklađivanja aktualne tržišne vrijednosti nekretnine s njezinim prethodno spominjanim vrijednostima. Povrh toga, člankom 247. stavkom 7. SteZ-a propisano je da prvi razlučni vjerovnik u prednosnom redu može izjaviti da kupuje nekretninu i da stavlja u prijebaj svoju tražbinu s protutražbinom stečajnoga dužnika po osnovi cijene u visini utvrđene vrijednosti nekretnine, što pruža mogućnost sprječavanja obezvređivanja nekretnine. Razlučni vjerovnik koji pristane na takav prijebaj u cijelosti je namiren.

Osim toga, osporena odredba načelno doprinosi učinkovitosti stečajnog postupka i zahtjevu da isti bude okončan u razumnom vremenu i sa što manjim troškovima.

Konačno, kad dođe do toga da pojedini pravni subjekti ne mogu ispunjavati svoje dospelje obveze, jedno od temeljnih načela stečajnog prava je da vjerovnici (barem oni istog isplativog reda) imaju pravo na jednako postotno namirenje svojih potraživanja ("In concursu conditio omnium creditorum par est").

(...)

Polazeći od navedenog, Ustavni sud ocjenjuje da članak 247. stavak 6. SteZ-a nije nesuglasan s člancima 14. i 16. Ustava."

Odluke i rješenja Ustavnog suda obvezatni su i dužna ih je poštovati svaka fizička i pravna osoba. Sva tijela državne vlasti i lokalne i područne (regionalne) samouprave dužna su u okviru svojega ustavnog i zakonskog djelokruga provoditi odluke i rješenja Ustavnog suda. Nakon navedenih odluka Ustavnog suda još uvijek nisu pronađene odluke o navedenom spornom pitanju.

U sudskoj praksi i dalje je vladajuće shvaćanje da skupština vjerovnika ne može donositi odluke o načinu i uvjetima unovčenja predmeta na kojima postoji razlučno pravo, već samo o predmetima na kojima nema založnog prava. Izuzetak je ako skupština donese odluku o prodaji imovine dužnika kao cjeline.

Ako prodaju nekretnina na kojoj postoji razlučno pravo provodi Financijska agencija elektroničkom javnom dražbom nekretnina se ne može prodati:

- na prvoj dražbi ispod tri četvrtine utvrđene vrijednosti nekretnine
- na drugoj dražbi ispod jedne polovine utvrđene vrijednosti nekretnine
- na trećoj dražbi ispod jedne četvrtine utvrđene vrijednosti nekretnine.
- na četvrtoj dražbi nekretnina se prodaje po početnoj cijeni od 1,00 kune.

Zakon nije propisao kako postupiti ako se nekretnina ne proda na četvrtoj dražbi. Budući da se postupak prodaje u stečajnom postupku ne obustavlja, logičan je zaključak da se prodaja nekretnine nastavlja dražbama sve do konačne prodaje, a nekretnina se na svakoj slijedećoj dražbi prodaje po početnoj cijeni od 1,00 kune. Postoje zagovornici da se na petoj dražbi nekretnina ponovno prodaje kao da je riječ o prvoj dražbi, odnosno da se ne može prodati ispod tri četvrtine utvrđene vrijednosti nekretnine. Međutim, ako se nekretnina već bezuspješno prodavala na četiri dražbe, nije prihvatljivo ni ekonomski opravdano očekivati da se na petoj dražbi nekretnina prodaje po početnoj cijeni koja je bila na prvoj dražbi. U takvom slučaju (nakon održane četiri dražbe) čini se da bi bilo prihvatljivo, a nije protivno zakonskim odredbama, da skupština vjerovnika može donijeti odluku o drukčijem načinu i uvjetima prodaje budući da se nekretnina nije prodala na temelju odredbe članka 247. SZ-a. Takvih odluka do sada nije bilo.

Prvi razlučni vjerovnik u prednosnom redu može izjaviti da kupuje nekretninu i da stavlja u prijebaj svoju tražbinu s protutražbinom stečajnoga dužnika po osnovi cijene u visini utvrđene vrijednosti nekretnine⁵¹. Kod primjene ove odredbe postoje neslaganja o načinu ostvarivanja prava razlučnoga vjerovnika na kupnju nekretnine. Prema jednom shvaćanju, razlučni vjerovnik može dati izjavu da kupuje nekretninu samo ako je sudionik dražbe odnosno ako je stekao uvjete da dražbuje (platio jamčevinu i ostvario mogućnost dražbovanja pred FINA-om). Zagovornici drukčijeg shvaćanja smatraju da razlučni vjerovnik može dati izjavu da kupuje nekretninu i da stavlja u prijebaj svoju tražbinu s protutražbinom stečajnoga dužnika po osnovi cijene u visini utvrđene vrijednosti nekretnine iako nije sudionik dražbe⁵².

Cilj navedene odredbe je da se nekretnina unovči za što veću vrijednost. Prvom razlučnom vjerovniku u prednosnom redu, koji je sudionik dražbe, posebno pravo na davanje izjave za kupnju nekretnine nije ni potrebno. Svaki sudionik dražbe pa tako i razlučni vjerovnik može ponuditi cijenu u skladu s Pravilnikom o načinu i postupku provedbe prodaje nekretnina i pokretnina u ovršnom postupku⁵³ te ako nitko drugi od sudionika ne ponudi višu cijenu, nekretnina će biti dosuđena razlučnom vjerovniku.

Visoki trgovački sud RH je na sjednici Odjela trgovačkih i ostalih sporova održanoj 9. studenoga 2017. prihvatio slijedeće pravno shvaćanje:

„Prvi razlučni vjerovnik u prednosnom redu ne mora biti ponuditelj u elektroničkoj javnoj dražbi da bi njegova izjava da kupuje nekretninu i da stavlja u prijebaj svoju tražbinu s protutražbinom stečajnoga dužnika po osnovi cijene u visini utvrđene vrijednosti nekretnine imala pravni učinak, a izjavu mora dati najkasnije do završetka elektroničke javne dražbe.“

⁵¹ SZ, članak 247. stavak 7.

⁵² Vidi odluke VTS RH poslovni broj: Pž-6939/18 od 5. prosinca 2018.; PŽ-6940/18 od 28. studenoga 2018.

⁵³ Pravilnik o načinu i postupku provedbe prodaje nekretnina i pokretnina u ovršnom postupku (Narodne novine broj:156/2014 od 30.12.2014.)

Vrhovni sud RH je išao i dalje te je razlučnom vjerovniku dao pravo da može dati izjavu o kupnji nekretninu i stavljanja u prijeboj svoje tražbine s protutražbinom stečajnoga dužnika po osnovi cijene u visini utvrđene vrijednosti do onoga trenutka do kojeg ona još može imati pravni učinak, a to je trenutak donošenja, od strane suda, rješenja o dosudi nekretnine najpovoljnijem kupcu⁵⁴.

Ovo shvaćanje nije u suprotnosti niti s odredbom članka 107. stavak 1. Ovršnog zakona⁵⁵ kojom je propisano da ovrhovoditelj koji je kupac i jedini vjerovnik koji se namiruje iz kupovnine (jedini koji se stvarno namiruje iako ima više vjerovnika koji bi se mogli namirivati, ali nema sredstava za namirenje njihovih tražbina), nije dužan položiti kupovninu ako ona iznosi koliko i njegova ovršna tražbina ili manje. To ja sasvim logično budući da ovrhovoditelj ne mora biti jedini vjerovnik koji se namiruje iz vrijednosti nekretnine. Ovrhovoditelj može pokrenuti ovrhu radi namirenja tražbine na kojoj postoji više založnih prava i u slučaju da ovrhovoditelj nije jedini vjerovnik koji se namiruje iz kupovnine dužan je položiti kupovninu osim ako ga sud ne oslobodi te obveze u cijelosti ili u dijelu⁵⁶.

Na prvoj dražbi nekretnina se ne može prodati za cijenu nižu od $\frac{3}{4}$ od utvrđene vrijednosti. Nekretnina će biti dosuđena razlučnom vjerovniku koji je dao izjavu o kupnji nekretnine pod uvjetom da je dražbom postignuta manja cijena od utvrđene. Ako je netko od ponuditelja ponudio višu cijenu od utvrđene cijene, nekretnina će se dosuditi kupcu koji je ponudio najvišu cijenu. Sud neće obustaviti dražbovanje na konkretnoj dražbi iako je razlučni vjerovnik dao Izjavu o preuzimanju nekretnine, a sve u cilju omogućavanja postizanja više cijene od utvrđene vrijednosti nekretnine. Međutim, neće se provoditi ostale dražbe (npr. druga, treća ili četvrta) nakon što je razlučni vjerovnik u tijeku prve dražbe dao Izjavu da kupuje nekretninu i da stavlja u prijeboj svoju tražbinu s protutražbinom stečajnoga dužnika.

Ako sud nekretninu dosudi razlučnom vjerovniku na temelju Izjave o kupnji iz članka 247. stavak 7. SZ-a, te ako je njegova tražbina viša od utvrđene vrijednosti, sud će pozvati razlučnoga vjerovnika, kao kupca nekretnine, da položi na račun suda trošak unovčenja nekretnine budući da će razlučni vjerovnik prebiti svoju tražbinu s protutražbinom stečajnoga dužnika po osnovi cijene. Međutim, troškovi unovčenja se namiruju iz ostvarene kupovnine, koja u konkretnom slučaju nije uplaćena. Nakon što kupac uplati troškove unovčenja nekretnine i nakon pravomoćnosti rješenja o dosudi, sud će zaključkom predati nekretninu kupcu te donijeti rješenje o namirenju razlučnoga vjerovnika iz ostvarene kupovnine umanjene za troškove unovčenja.

U praksi se postavilo pitanje može li razlučni vjerovnik odustati od Izjave da kupuje nekretninu i da stavlja u prijeboj svoju tražbinu s protutražbinom stečajnoga dužnika po osnovi cijene u visini utvrđene vrijednosti nekretnine? Prevladava shvaćanje da razlučni vjerovnik može bez posljedica odustati od Izjave sve do donošenja rješenja o dosudi nekretnine, jer se tim rješenjem *de facto* prihvaća ponuda razlučnoga vjerovnika za kupnju nekretnine. Ako razlučni vjerovnik odustane od Izjave o preuzimanju nekretnine, sud će rješenjem o dosudi nekretninu dosuditi

⁵⁴ Vidi odluku VSRH poslovni broj: Rev-1481/2019-2 od 9. travnja 2019.

⁵⁵ Ovršni zakon (Narodne novine broj: 112/12., 25/13., 93/14., 55/16. i 73/17.)

⁵⁶ OZ, članak 107. stavak 4.

ponuditelju koji je dao najvišu ponudu za kupnju nekretnine na javnoj dražbi ili će zaključkom naložiti FINA-i da nastavi s dražbom.

Nije isključena mogućnost da je razlučni vjerovnik uplatio jamčevinu i sudjelovao na javnoj dražbi te da je dao i Izjavu da preuzima nekretninu po utvrđenoj vrijednosti. Ako najviša ponuđena cijena na dražbi nije viša od utvrđene vrijednosti nekretnine i ako razlučni vjerovnik ne odustane od Izjavu o preuzimanju nekretnine, sud će nekretninu dosuditi razlučnom vjerovniku za utvrđenu vrijednost nekretnine. Međutim, ako je razlučni vjerovnik ponudio na dražbi najvišu cijenu, ali manju od utvrđene vrijednosti nekretnine, i ako je dao Izjavu o preuzimanju nekretnine, sud će nekretninu dosuditi razlučnom vjerovniku po utvrđenoj vrijednosti nekretnine. Ako je do dana donošenja rješenja o dosudi nekretnine razlučni vjerovnik odustao od Izjave o preuzimanju nekretnine za utvrđenu vrijednost, a sudjelovao je na dražbi i dao najviši ponudu, sud će nekretninu dosuditi razlučnom vjerovniku, ali po cijeni koju je dao razlučni vjerovnik kao dražbovatelj. U tom slučaju može se postaviti pitanje je li razlučni vjerovnik dužan platiti cijenu ili može zahtijevati prebijanje njegove tražbine s kupoprodajnom cijenom na temelju odredbe članka 107. OZ-a, budući da se pravila ovršnog postupka o ovrsi na nekretnini primjenjuju na odgovarajući način. Ako je razlučni vjerovnik kupac i jedini vjerovnik koji se namiruje iz kupovnine (neovisno o činjenici koliko ima potencijalnih vjerovnika za namirenje), nije dužan položiti kupovninu ako ona iznosi koliko i njegova tražbina ili manje. Ako kupovнина iznosi više od njegove tražbine, razlučni vjerovnik (kupac) je dužan položiti razliku između utvrđene vrijednosti i njegove tražbine. Međutim, ako je razlučni vjerovnik oslobođen polaganja kupovnine, ipak je dužan uplatiti troškove unovčenja nekretnine.

Ako je razlučni vjerovnik dao Izjavu o preuzimanju nekretnine po utvrđenoj vrijednosti, ali je sudjelovao na dražbi te je ponudio višu cijenu od utvrđene vrijednosti nekretnine, sud će nekretninu dosuditi razlučnom vjerovniku ali za cijenu koja je postignuta na dražbi a ne za utvrđenu vrijednost nekretnine⁵⁷.

Stečajni upravitelj dužan je dostaviti sudu obračun troškova unovčenja u roku od osam dana od dana pravomoćnosti rješenja o dosudi⁵⁸. Ako bi stečajni upravitelj naknadno odnosno nakon rješenja o dosudi dostavio zahtjev za druge troškove unovčenja koje nije naveo u svom prvom izvješću, sud takav zahtjev može prihvatiti osim ako je već donio rješenje o namirenju. Nakon donošenja rješenja o namirenju sud neće uvažiti zahtjev za naknadu troškova unovčenja te će ga odbaciti kao nepravovremen⁵⁹. U navedenoj situaciji nije riječ o prekluzivnom roku, već po prirodi stvari, nakon što je sud odlučio o određenom zahtjevu osoba koje imaju pravo na namirenje pa tako i o zahtjevu stečajnog upravitelja više nije moguće odlučivati o dodatnim zahtjevima s osnove troškova unovčenja.

Nakon unovčenja stvari ili prava na kojemu postoji razlučno pravo upisano u javnoj knjizi sud će iz iznosa ostvarenoga prodajom:

1. namiriti troškove unovčenja - troškovi unovčenja predmeta razlučnoga prava obuhvaćaju stvarno nastale troškove i ostale obveze stečajne mase. Ako je zbog

⁵⁷ Vidi odluku VTS RH poslovni broj: Pž-4974/18 od 3. rujna 2018.

⁵⁸ SZ, članak 254. stavak 1.

⁵⁹ Vidi odluku VTS RH poslovni broj: Pž-499/2020 od 19. veljače 2020.

- unovčenja stečajna masa opterećena porezom, iznos toga poreza uračunat će se u troškove unovčenja,
2. namiriti tražbine razlučnih vjerovnika prema redosljedu određenom pravilima ovršnoga postupka, i
 3. preostali iznos predati stečajnom upravitelju za namirenje stečajnih vjerovnika.

Sud je dužan donijeti rješenje o namirenju u roku od 30 od dana pravomoćnosti rješenja o dosudi.

Kod unovčenja nekretnina, brodova i zrakoplova na kojima postoji razlučno pravo upisano u javnoj knjizi, iz utrška se neće u stečajnu masu unijeti iznos potreban za naknadu troškova utvrđivanja predmeta razlučnoga prava, što je i logično, jer nema potrebe za utvrđivanjem identiteta predmeta razlučnog prava i prava koja postoje na njima pa time nema ni tih troškova⁶⁰. Od utrška će se namiriti troškovi unovčenja predmeta razlučnoga prava, a od preostalog iznosa bez odgode će se namiriti razlučni vjerovnik⁶¹, a preostali iznos predati stečajnom upravitelju za namirenje stečajnih vjerovnika.

Visoki trgovački sud RH je na sjednici Odjela trgovačkih i ostalih sporova održanoj 18. studenoga 2017. prihvatio slijedeće pravno shvaćanje:

„Iz iznosa ostvarenog prodajom nekretnina te stvari ili prava na kojima postoji razlučno pravo upisano u javnoj knjizi ne namiruju se troškovi utvrđivanja predmeta razlučnoga prava, nego samo troškovi unovčenja predmeta razlučnoga prava“.

4.2.2. Unovčenje pokretnina na kojima postoji razlučno pravo

Pokretnu stvar na kojoj postoji razlučno pravo, ako se ta stvar nalazi u njegovu posjedu, stečajni upravitelj unovčit će uz odgovarajuću primjenu pravila ovršnoga postupka ili slobodnom pogodbom⁶². O tome odluku donosi skupština vjerovnika.

Ako stečajni upravitelj ima pravo na unovčenje pokretne stvari, dužan je razlučnoga vjerovnika na njegov zahtjev obavijestiti o stanju te stvari. Umjesto obavijesti on može dopustiti vjerovniku razgledavanje te stvari⁶³.

Stečajni upravitelj smije naplatiti ili na drugi način unovčiti tražbinu ili drugo pravo koje je dužnik ustupio radi osiguranja nekoga prava⁶⁴. Stečajni upravitelj dužan je razlučnoga vjerovnika, na njegov zahtjev, obavijestiti o toj tražbini. Umjesto obavijesti on može dopustiti vjerovniku uvid u poslovne knjige i u poslovnu dokumentaciju dužnika⁶⁵.

Prije nego što stečajni upravitelj trećoj osobi otuđi stvar ili pravo dužan je razlučnom vjerovniku priopćiti na koji način taj predmet namjerava otuđiti. Stečajni upravitelj dužan je omogućiti razlučnom vjerovniku da u roku od osam dana predloži

⁶⁰ Vidi odluku VTS RH poslovni broj: Pž-6780/18 od 28. studenoga 2018.

⁶¹ SZ, članak 253. stavak 1.

⁶² SZ, članak 249. stavak 1.

⁶³ SZ, članak 250. stavak 1.

⁶⁴ SZ, članak 249. stavak 2.

⁶⁵ SZ, članak 250. stavak 2.

unovčenje predmeta koje bi za njega bilo povoljnije. Ako prijedlog bude podnesen u roku od osam dana ili pravodobno prije otuđenja, stečajni upravitelj dužan je uzeti u obzir mogućnost povoljnijega otuđenja koje je predložio vjerovnik. Drukčija mogućnost unovčenja može biti i u tome da vjerovnik sam preuzme predmet. Povoljnijom se smatra i ona mogućnost unovčenja kojom se smanjuju troškovi⁶⁶.

Razlučni vjerovnik treba biti zaštićen od odugovlačenja s unovčenjem, ako pravo unovčenja ima stečajni upravitelj. Dok predmet koji je stečajni upravitelj ovlašten unovčiti ne bude unovčen, vjerovnik ima pravo na kamate iz stečajne mase koje teku od izvještajnoga ročišta⁶⁷. Ako je vjerovnik već prije otvaranja stečajnoga postupka mjerama osiguranja spriječen u unovčenju predmeta, kamate počinju teći najkasnije tri mjeseca nakon što mjera bude određena⁶⁸. Međutim, odredbe o pravu razlučnoga vjerovnika na zatezne kamate neće se primijeniti ako se prema iznosu tražbine te vrijednosti drugih tereta na predmetu vjerovnik ne bi mogao namiriti iz utrška⁶⁹.

Stečajni upravitelj dužan je dostaviti sudu obračun troškova utvrđivanja predmeta razlučnog prava i troškove njegovog unovčenja u roku od osam dana od dana pravomoćnosti rješenja o dosudi⁷⁰.

Nakon što stečajni upravitelj unovči pokretnu stvar ili tražbinu, a razlučno pravo nije upisano u javnoj knjizi, iz utrška će se u stečajnu masu prije svega unijeti iznos potreban za naknadu troškova utvrđivanja predmeta razlučnog prava i naknadu troškova njegovoga unovčenja. Od preostalog iznosa bez odgode će se namiriti razlučni vjerovnik⁷¹. Ako stečajni upravitelj prepusti razlučnom vjerovniku unovčenje nekoga predmeta koji ima pravo unovčiti, razlučni vjerovnik dužan je iz utrška u stečajnu masu najprije izdvojiti iznos potreban za namirenje troškova utvrđivanja predmeta razlučnog prava i poreza kojim je takva prodaja opterećena⁷².

Troškovi utvrđivanja predmeta razlučnog prava obuhvaćaju troškove utvrđivanja identiteta predmeta razlučnog prava i troškove utvrđivanja prava koja postoje na njemu⁷³. Troškovi utvrđivanja predmeta razlučnog prava određuju se paušalno u iznosu od 5% od utrška⁷⁴.

Troškovi unovčenja predmeta razlučnog prava obuhvaćaju stvarno nastale troškove i ostale obveze stečajne mase. Ako je zbog unovčenja stečajna masa opterećena porezom, iznos toga poreza uračunat će se u troškove unovčenja⁷⁵.

Stečajni upravitelj smije koristiti za stečajnu masu pokretnu stvar koju ima pravo unovčiti ako on tako nastalo smanjenje vrijednosti osiguranja naknadi razlučnom vjerovniku iz stečajne mase. Stečajni upravitelj takvu stvar smije spojiti,

⁶⁶ SZ, članak 251.

⁶⁷ SZ, članak 252. stavak 1.

⁶⁸ SZ, članak 252. stavak 2.

⁶⁹ SZ, članak 252. stavak 3.

⁷⁰ SZ, članak 254. stavak 1.

⁷¹ SZ, članak 253. stavak 1.

⁷² SZ, članak 253. stavak 2.

⁷³ SZ, članak 253. stavak 3.

⁷⁴ SZ, članak 254. stavak 2.

⁷⁵ SZ, članak 254. stavak 3.

izmiješati ili preraditi ako se time ne ugrožava osiguranje razlučnoga vjerovnika. Ako zbog tih radnji stečajnoga upravitelja različni vjerovnik stekne osiguranje na kojoj drugoj stvari, na toj će se stvari njegovo osiguranje ograničiti na vrijednost prijašnjeg predmeta osiguranja⁷⁶.

Pokretna stvar će u velikom broju slučajeva biti u posjedu založnog vjerovnika jer se založno pravo na pokretninama u pravilu stječe predajom stvari založnom vjerovniku na temelju ugovora o osnivanju založnog prava⁷⁷. Ako se pokretna stvar nalazi u posjedu založnog vjerovnika pravo na unovčenje ima založni vjerovnik⁷⁸. Pokretnu stvar založni vjerovnik mogao bi unovčiti putem suda u ovršnom postupku ili izvansudskim putem. Založni vjerovnik ima pravo namirivanja izvansudskim unovčenjem zaloga: a) ako mu je to pravo dao založni dužnik svojim valjanim dopuštenjem u pisanom obliku, a kod trgovačkih ugovora izvansudsko unovčenje zaloga moguće je i bez dopuštenja založnog dužnika, ali ne može ako je to isključeno izričito u trenutku osnivanja zalog, b) ako se osigurana tražbina namiruje iz založenog gotovog novca, i c) ako se tražbina namiruje prebijanjem plodova i drugih koristi zaloga – samo u slučaju ako vjerovnik neposredno posjeduje zalog⁷⁹. Kad je založni vjerovnik ovlašten ostvarivati svoje pravo na namirenje izvansudskim putem, ovlašten ga je ostvarivati putem javne dražbe (javnog nadmetanja), a na neki drugi način jedino ako ima na temelju pravnoga posla ili zakona pravo da ga ostvaruje na taj način ili je to u danim okolnostima jedini mogući način za ostvarenje prava na namirenje. Ako je založnom vjerovniku, koji je ovlašten ostvarivati pravno na namirenje izvansudskim putem, založena pokretna stvar ili pravo koje ima burzovnu ili tržišnu cijenu, on je ovlašten radi namirenja prodati zalog za tu cijenu iz slobodne ruke, a putem osobe koja je javno ovlaštena za prodaju na burzi, odnosno za javne prodaje takvih stvari i prava⁸⁰.

Ako pravo na namirenje iz vrijednosti založene stvari vjerovnik može ostvarivati samo putem suda, sud u ovršnom postupku procjenjuje vrijednost stvari, određuje njihovu prodaju te namirenje vjerovnika (ovrhovoditelja), a višak pripada založnom dužniku. Međutim, nakon otvaranja stečajnoga postupka različni vjerovnici nisu ovlašteni pokrenuti postupak ovrhe radi namirenja⁸¹. Ako različni vjerovnici nisu ovlašteni na namirenje izvansudskim putem niti mogu pokrenuti ovrhu radi namirenja, opravdano se postavlja pitanje na koji način založni vjerovnik može namiriti svoju tražbinu osiguranu zalogom na stvari koju drži u posjedu. U takvom slučaju jedino rješenje je da pravo na unovčenje pokretne stvari ima stečajni upravitelj u skladu s odredbom članka 249. SZ-a iako nije u posjedu stvari.

Ako stečajni upravitelj nema pravo na unovčenje pokretne stvari ili tražbina na kojima postoji različno pravo, na prijedlog stečajnoga upravitelja, a nakon što sasluša različnoga vjerovnika, sud može odrediti rok u kojem vjerovnik mora unovčiti predmet. Nakon isteka toga roka pravo na unovčenje stječe stečajni upravitelj⁸².

⁷⁶ SZ, članak 255.

⁷⁷ ZV, članak 308. stavak 1.

⁷⁸ SZ, članak 256. stavak 1.

⁷⁹ ZV, članak 337. stavak 1. i 2.

⁸⁰ ZV, članak 337. stavak 3. i 4.

⁸¹ SZ, članak 169. stavak 5.

⁸² SZ, članak 256. stavak 2.

4.2.3. Unovčenje nekretnina i pokretnina na kojima nema razlučnih prava

Nekretnine koje nisu opterećene založnim pravima prodaju se u stečaju u skladu s odlukom skupštine vjerovnika. Ako skupština nije donijela odluku o drukčijem načinu i uvjetima prodaje, imovina se prodaje odgovarajućom primjenom odredbe članka 247. SZ-a i članka 249. SZ-a, odnosno prodaje se kao da na njoj postoje razlučna prava.

4.3. Prodaja veće ili manje cjeline (poduzeća, pogona)

Prodaja veće ili manje cjeline (poduzeća) prodaje se u skladu s odlukom skupštine vjerovnika. Poduzeće nije stvar, ali su u njemu obuhvaćene stvari. Subjektivna imovinska prava koja su obuhvaćena u poduzeću, pripadaju nositelju poduzeća. Nositelj poduzeća može imati jedno ili više poduzeća u kojima ostvaruje predmet poslovanja ili više pogona u jednom poduzeću (pilana i obrada trupaca, tvornica namještaja, prijevoz, maloprodaja, projektiranje i slično). Svaki od tih pogona može biti predmetom pravnog prometa.

Poduzeće ili pogon smiju se otuđiti samo uz suglasnost vjerovnika, ako stjecatelj ili osoba koja ima udjela u njegovu kapitalu (stjecatelja) u iznosu od najmanje jedne petine⁸³:

1. pripada krugu osoba koje su dužniku bliske,
2. pripada vjerovnicima s pravom odvojenoga namirenja ili stečajnim vjerovnicima koji nisu nižega isplatnoga reda, a čija razlučna prava i tražbine na temelju ocjene suda zajedno dosežu petinu svote koja se dobije zbrajanjem vrijednosti svih razlučnih prava i iznosa tražbina svih stečajnih vjerovnika koji nisu nižega isplatnoga reda.

Smatrat će se da osoba ima udio u stjecatelju i ako u stjecatelju sudjeluje društvo ili trgovac pojedinac koji ovisi o toj osobi, ili treća osoba za račun te osobe ili ovisnoga društva ili trgovca pojedinca.

Na prijedlog dužnika ili većine vjerovnika iz članka 104. stavka 1. točke 3. SZ-a (najmanje pet stečajnih vjerovnika koji nisu nižega isplatnog reda, uz uvjet da zbroj tražbina stečajnih vjerovnika na temelju ocjene suda prelazi petinu iznosa tražbina svih stečajnih vjerovnika koji ne pripadaju nižim isplatnim redovima), te nakon saslušanja stečajnoga upravitelja sud može odlučiti da se namjeravano otuđenje poduzeća ili pogona može provesti samo uz suglasnost vjerovnika ako podnositelj prijedloga učini vjerojatnim da bi otuđenje u korist nekoga drugog stjecatelja za stečajnu masu bilo povoljnije⁸⁴.

Ako je podnositelj prijedloga zbog podnošenja prijedloga imao troškove, može zatražiti da mu se oni naknade iz stečajne mase čim sud donese rješenje o prodaji ispod vrijednosti.

⁸³ SZ, članak 232.

⁸⁴ SZ, članak 233.

Otuđenje imovine dužnika koje je stečajni upravitelj proveo protivno odredbama Zakona (protivno člancima 230. – 233. SZ-a), koje se odnose na unovčenje poduzeća, pogona, skladišta kao cjeline, udjela (radnje od posebne važnosti), te prodaja, protivno odlukama vjerovnika ili zabrani suda, ne utječe na valjanost radnje stečajnoga upravitelja⁸⁵. To znači da bi radnje prema trećima bile valjane, a stečajni upravitelj bi eventualno odgovarao za štetu.

Međutim, te pravne radnje koje je stečajni upravitelj poduzeo u ime stečajnoga dužnika mogu se pobijati prema općim pravilima za pobijanje pravnih radnji, odnosno pravnih poslova. Tu bi valjalo primijeniti odredbe o pobijanju prema pravilima Zakon o obveznim odnosima⁸⁶.

4.4. Prodaja imovine dužnika kao cjeline

4.4.1. Odluka o prodaji imovine dužnika kao cjeline

Vjerovnici mogu na izvještajnom ročištu ili na kojoj kasnijoj skupštini vjerovnika, na temelju izvješća stečajnoga upravitelja, odnosno nalaza i mišljenja vještaka, odlučiti da se umjesto pojedinačnog unovčenja dijelova imovine dužnika odredi prodaja imovine dužnika kao cjeline (odluka o prodaji)⁸⁷. Takvu odluku vjerovnici će donijeti ako su zaključili da će ostvariti bolju cijenu od one koja bi se ostvarila pojedinačnom prodajom stvari ili prava stečajnoga dužnika. Prodaja imovine dužnika kao cjeline znači prodaju imovine dužnika bez prenošenja njegovih obveza na kupca. Iznos kupovnine ulazi u stečajnu masu, stečaj se nastavlja i namiruju se troškovi postupka i stečajni vjerovnici.

U odluci o prodaji imovine vjerovnici će odrediti uvjete i način prodaje i bitne sastojke ugovora o prodaji imovine dužnika kao cjeline⁸⁸. Što je odluka preciznija to će biti lakše sklapanje ugovora o prodaji. U odluci treba odrediti tko je prodavatelj, što se prodaje (priložiti popis imovine), način prodaje, navesti gdje se imovina nalazi, u kakvom se stanju prodaje (primjera radi: *u viđenom stanju*), kada se može razgledati, ostaju li neki dijelovi imovine u stečajnoj masi dužnika, treba li kupac preuzeti radnike i pod kojim uvjetima, što je s imovinom opterećenom založnim pravom, cijena po kojoj se imovina prodaje (fiksna cijena, početna cijena ili cijena ispod koje se imovina neće prodati), način na koji se cijena treba platiti (odjednom ili u obrocima), u kojoj valuti, kada se plaća i na koji račun.

Ako je odlukom o prodaji određena prodaja elektroničkom javnom dražbom, prodaja će se provesti uz odgovarajuću primjenu pravila ovršnoga postupka o ovrsi na nekretnini⁸⁹.

Odluka o prodaji valjana je donesena ako je za nju glasovala većina vjerovnika koja je glasovala i ako zbroj tražbina vjerovnika koji su tako glasovali dvostruko

⁸⁵ SZ, članak 234. SZ-a

⁸⁶ ZOO, članak 66.

⁸⁷ SZ, članak 235. stavak 1.

⁸⁸ SZ, članak 235. stavak 2.

⁸⁹ SZ, članak 235. stavak 3.

prelazi zbroj tražbina vjerovnika koji su glasovali protiv prodaje, ne računajući različite vjerovnike⁹⁰.

Odluka o prodaji objavit će se na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča sudova. Svaki stečajni vjerovnik i razlučni vjerovnik ima pravo na prigovor protiv odluke o prodaji u roku od osam dana od dana dostave⁹¹.

Sud će odluku o prodaji, nakon isteka roka za podnošenje prigovora, potvrditi rješenjem ako ocijeni da se prodajom vjerovnici ne dovode u nepovoljniji položaj za namirenje od onoga u kojemu bi bili kad bi se imovina dužnika unovčila po pojedinim dijelovima. Pri donošenju odluke sud će uzeti u obzir i moguće prigovore vjerovnika⁹².

Pravo na posebnu žalbu protiv rješenja o potvrđivanju odluke o prodaji imaju vjerovnici koji su podnijeli prigovor. Pravo na posebnu žalbu protiv rješenja o uskrati potvrde odluke o prodaji ima svaki vjerovnik koji se ima pravo namiriti iz stečajne mase⁹³.

4.4.2. Sklapanje ugovora o prodaji⁹⁴

Na temelju odluke o prodaji i pravomoćnoga rješenja suda o potvrđivanju odluke o prodaji na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča sudova i na mrežnoj stranici Financijske agencije objavit će se oglas, uz naznaku uvjeta i načina prodaje. U oglasu će se naznačiti mjesto, vrijeme i način uvida u popis imovine stečajnoga dužnika, popis razlučnih prava, dokaze da imovina pripada dužniku, poslovne knjige i dokumentaciju stečajnoga dužnika i razgledavanja imovine. Popis razlučnih prava obuhvaća liste razlučnih prava koja su upisana u javnim knjigama, prijavljenih razlučnih prava te neprijavljenih razlučnih prava za koja je stečajni upravitelj utvrdio da postoje.

Zainteresirana osoba može tražiti da joj se, na njezin trošak, umnože popisi imovine stečajnoga dužnika i razlučnih prava, te dokazi da imovina pripada dužniku, poslovne knjige i dokumentaciju stečajnoga dužnika.

Ugovor o prodaji, u pisanom obliku sklapa se između stečajnoga dužnika i kupca. Ugovor u ime i za račun stečajnoga dužnika sklapa stečajni upravitelj kao zastupnik po zakonu stečajnoga dužnika. Kupac može biti svaka fizička i pravna osoba. Predmet ugovora o prodaji jesu sve stvari i prava stečajnoga dužnika koja ulaze u stečajnu masu, osim ako odredbama zakona ili ugovora o prodaji nije drukčije izrijekom određeno⁹⁵. Predmetom ugovora može biti i više od onoga što se smatra stvarima i pravima u stečajnoj masi, primjerice preuzimanje zaposlenika kao i sve ono što ima imovinsku vrijednost i usko je vezano uz osobu stečajnog dužnika pa se može prenositi samo uz posebne uvjete a nad čime se ne može provoditi ovrha kao što je tvrtka društva.

⁹⁰ SZ, članak 235. stavak 4.

⁹¹ SZ, članak 235. stavak 5.

⁹² SZ, članak 235. stavak 6.

⁹³ SZ, članak 235. stavak 7.

⁹⁴ SZ, članak 236.

⁹⁵ SZ, članak 238.

Ako se cijena ne isplaćuje odmah nakon sklapanja ugovora o prodaji, ona se mora isplatiti najkasnije u roku od šest mjeseci, ali je u tom slučaju kupac dužan dati odgovarajuće osiguranje. Sud može odobriti kupcu da u stečajnu masu ne uplati onaj dio cijene koji odgovara predvidivom iznosu koji bi kupac dobio kao stečajni vjerovnik u stečajnom postupku.

U cijenu će se uračunati i vrijednost razlučnih prava kojima je opterećena imovina koju kupac preuzima. Za utvrđivanje vrijednosti tih prava uzet će se u obzir i pretpostavljena cijena po kojoj bi stvar ili pravo na kojima postoji razlučno pravo mogli biti unovčeni u stečajnom postupku.

Na prodaju imovine dužnika kao cjeline na odgovarajući se način primjenjuju pravila o učincima prodaje u ovršnom postupku radi naplate novčane tražbine.

4.4.3. Potvrđivanje ugovora o prodaji⁹⁶

Ugovor o prodaji sud potvrđuje rješenjem protiv kojega svaki stečajni i razlučni vjerovnik ima pravo na posebnu žalbu. Svaki stečajni i razlučni vjerovnik imaju pravo na posebnu žalbu i protiv rješenja kojim sud nije odobrio ugovor o prodaji.

Danom pravomoćnosti rješenja o potvrđivanju ugovora o prodaji prekidaju se svi postupci koje prema odredbama zakona nastavlja kupac u svoje ime i za svoj račun.

4.4.4. Izlučna prava⁹⁷

U dužnikovoj stečajnoj masi mogu se naći stvari i prava koja mu ne pripadaju, jer pripadaju nekoj drugoj osobi koja ima pravo na izdvajanje tih stvari (izlučno pravo). Međutim, dok izlučni vjerovnik ne ostvari pravo na izdvajanje stvari iz stečajne mase one se nalaze u toj masi. Budući da se prodaje imovina stečajnoga dužnika kao cjelina, postoji opasnost da se na kupca prenesu i stvari koje ne spadaju u stečajnu masu. Bitno je utvrditi je li izlučno pravo ostvareno, je li pokrenut postupak za njegovo ostvarenje ili su ispunjene pretpostavke da kupac glede toga ne bude u dobroj vjeri najkasnije u vrijeme prijenosa posjeda stvari odnosno do trenutka u kojemu stječe neko pravo čiji je prijenos predmet ugovora o prodaji imovine stečajnog dužnika kao cjeline.

Odredba članka 239. stavak 1. SZ-a propisuje pravila za prosuđivanje položaja kupca u vezi sa stvarima koje nisu upisane u javne knjige, a u vrijeme prodaje nalazi se u posjedu dužnika. Zakon polazi od toga da u tim slučajevima u pravilu treba zaštititi kupca. Danom pravomoćnosti rješenja o potvrđivanju ugovora o prodaji kupac postaje njezinim vlasnikom u skladu s pravilima o stjecanju prava vlasništva stvari kupnjom u ovršnom postupku iako u odnosu na nju treće osobe imaju izlučno pravo. Izlučni vjerovnik može po svom izboru: 1. zahtijevati da se na njega prenese pravo na protučinidbu ako protučinidba nije ispunjena, 2. zahtijevati

⁹⁶ SZ, članak 237.

⁹⁷ SZ, članak 239.

protučinidbu iz stečajne mase ako se protučinidba može izdvojiti iz stečajne mase, i 3. zahtijevati naknadu štete kao stečajni vjerovnik⁹⁸.

4.4.5. Razlučna prava⁹⁹

Ugovorom o prodaji kupac preuzima imovinu stečajnoga dužnika koja je kao njegova upisana u javnim knjigama zajedno s razlučnim pravima i drugim teretima koji su na njoj upisani u tim knjigama. Ugovorom o prodaji imovine dužnika kao cjeline mogu se dijelovi njegove imovine na kojima postoje razlučna prava ostaviti u stečajnoj masi dužnika.

Ako na dijelovima imovine stečajnoga dužnika koji su upisani u javnoj knjizi nije upisano neko razlučno pravo ili drugi teret koji inače na njima postoje, kupac ugovorom o prodaji preuzima te dijelove imovine opterećene razlučnim pravom ili drugim teretom:

- 1) ako su razlučna prava i drugi tereti prijavljeni u stečajnom postupku,
- 2) ako je to određeno ugovorom o prodaji, ili
- 3) ako to nije u protivnosti s pravilima o zaštiti povjerenja u javne knjige.

Ako je stvar koja nije upisana u javnoj knjizi u posjedu stečajnoga upravitelja, ugovorom o prodaji kupac preuzima tu stvar zajedno s razlučnim pravima i drugim teretima koji na njoj postoje:

- 1) ako su prijavljeni u stečajnom postupku,
- 2) ako je to određeno ugovorom o prodaji, ili
- 3) ako je znao ili morao znati za njihovo postojanje.

Ako stvar koja nije upisana u javnoj knjizi nije u posjedu stečajnoga upravitelja, ugovorom o prodaji kupac preuzima tu stvar zajedno s razlučnim pravima i drugim teretima koji na njoj postoje, neovisno o tome jesu li ta prava prijavljena u stečajnom postupku, odnosno jesu li navedena u ugovoru o prodaji.

Ako je tražbina ili drugo pravo stečajnoga dužnika koje nije upisano u javne knjige preneseno na vjerovnika radi založnopravnoga osiguranja njegove tražbine, kupac preuzima tu tražbinu ili pravo opterećeno razlučnim pravom:

- 1) ako je razlučno pravo prijavljeno u stečajnom postupku,
- 2) ako je to određeno ugovorom o prodaji, ili
- 3) ako je znao ili morao znati za njihovo postojanje.

Ako je tražbina ili drugo pravo stečajnoga dužnika koje nije upisano u javne knjige preneseno na vjerovnika radi založnopravnoga osiguranja njegove tražbine, kupac stječe tražbinu, odnosno pravo neopterećeno razlučnim pravom ako razlučno pravo nije prijavljeno u stečajnom postupku ili ako to nije određeno ugovorom o prodaji, osim ako je već prema sadržaju tražbine ili prava ili prema ispravama na kojima se oni temelje bilo moguće razumno pretpostaviti da na njima postoje razlučna prava, odnosno da ih stečajni upravitelj nije ovlašten otuđiti bez tereta.

⁹⁸ SZ, članak 148. stavak 3.

⁹⁹ SZ, članak 240.

U mogućim parnicama ili drugim postupcima radi prisilnoga ostvarenja prava razlučnih vjerovnika stečajni dužnik može sudjelovati kao umješač radi zaštite svojih prava.

Tražbine i radi njihova osiguranja zasnovana razlučna prava, koja su priznata u stečajnom postupku prije prodaje, kupac ne može nakon toga osporavati.

Ugovorom o prodaji može se odrediti da određeni dijelovi imovine dužnika na kojima postoje razlučna prava ostanu u stečajnoj masi. U tom se slučaju ti dijelovi imovine unovčuju prema pravilima stečajnoga postupka o unovčenju dijelova imovine dužnika na kojima postoje razlučna prava¹⁰⁰.

Razlučni vjerovnici koji su u stečajnom postupku prijavili iznos do kojega njihove tražbine neće biti namirene razlučnim pravom namiruju taj iznos iz stečajne mase kao stečajni vjerovnici. Iz stečajne mase izdvojiti će se sredstva potrebna za namirenje razlučnih vjerovnika kao stečajnih vjerovnika do završetka postupka namirenja iz predmeta razlučnoga prava koji je preuzet ugovorom o prodaji.

Sporazum između kupca i razlučnoga vjerovnika o načinu i uvjetima namirenja razlučnoga vjerovnika ne obvezuje stečajnu masu. U tom će slučaju sud, na prijedlog stečajnoga upravitelja, nakon što razlučnom vjerovniku koji je prijavio dio svoje tražbine u stečajnom postupku omogući da se o njemu očituje, odlučiti hoće li i u kojoj mjeri priznati tražbinu. Protiv rješenja suda pravo na žalbu imaju razlučni vjerovnik i stečajni upravitelj.

4.4.6. Prava kupca¹⁰¹

Na kupca prelaze sva prava stečajnoga dužnika prema trećim osobama koja se tiču preuzete imovine dužnika, ako zakonom ili ugovorom o prodaji nije što drugo određeno.

Kupac ne odgovara za obveze stečajnoga dužnika nastale do dana pravomoćnosti rješenja o potvrđivanju ugovora o prodaji dužnika, osim za obveze osigurane razlučnim pravima u onoj mjeri u kojoj su one obuhvaćene vrijednošću preuzetoga predmeta opterećenoga razlučnim pravom. Za obveze osigurane razlučnim pravima kupac odgovara vrijednošću preuzetoga predmeta opterećenoga razlučnim pravom.

Parnice pokrenute radi ostvarivanja prava dužnika prema trećim osobama kupac nastavlja u svoje ime i za svoj račun, ako zakonom ili ugovorom o prodaji nije drukčije određeno.

Parnice o osporavanju tražbina vjerovnika nastavljaju se u ime i za račun stečajne mase, osim parnica koje se tiču razlučnih prava kojima je opterećena imovina koju je dužnik preuzeo, koje kupac nastavlja u svoje ime i za svoj račun.

¹⁰⁰ SZ, članak 241.

¹⁰¹ SZ, članak 243.

Ako ugovorom o prodaji nije drukčije određeno, parnice o pobijanju pravnih radnji stečajnoga dužnika mogu se pokrenuti i nastaviti za račun stečajnoga dužnika, osim parnica koje se tiču razlučnih prava kojima je opterećena imovina koju je dužnik preuzeo, koje kupac nastavlja u svoje ime i za svoj račun te koje, prema pravilima Stečajnog zakona o pobijanju pravnih radnji stečajnoga dužnika, može pokrenuti, odnosno nastaviti kupac u svoje ime i za svoj račun.

U slučajevima u kojima je kupac ovlašten nastaviti parnicu u svoje ime i za svoj račun tuženik se ne može protiviti stupanju kupca u parnicu umjesto stečajnoga dužnika ili vjerovnika koji ju je pokrenuo. Kupac je ovlašten stupiti u parnicu do zaključenja glavne rasprave. Ako se vjerovnik koji je parnicu pokrenuo ili stečajni dužnik usprotive tome da je kupac preuzme umjesto njih, kupac je ovlašten zatražiti da o tome odluči sud.

Ako je prema ugovoru o prodaji ili zakonu kupac ovlašten očekivati koristi od pobijanja pravne radnje stečajnoga dužnika, ovlašten je tražiti od stečajnoga dužnika korist koju je stekao u povodu pobijanja, odnosno da se na njega prenesu prava iz ovršne isprave stečene u povodu pobijanja.

4.4.7. Pravne posljedice otvaranja stečajnoga postupka¹⁰²

Pravne posljedice otvaranja stečajnoga postupka ostaju na snazi i nakon prodaje imovine dužnika kao cjeline, ako zakonom nije drukčije određeno. Prodajom imovine dužnika kao cjeline kupac na kojeg je prešla određena tražbina stupa u pravni položaj stečajnoga dužnika u svezi s mogućnošću njezina prijeboja sukladno odredbama zakona.

Prodajom imovine dužnika kao cjeline kupac stječe prava koja je stečajni dužnik imao u vrijeme prodaje u svezi s pravnim poslovima koji su bili zasnovani prije otvaranja stečajnoga postupka, ako ugovorom o prodaji nije drukčije određeno. Svoja prava da se u svezi s tim poslovima namiruju kao stečajni vjerovnici treće osobe ostvaruju prema stečajnom dužniku.

4.4.8. Obveze stečajne mase

Obveze stečajne mase terete stečajnu masu¹⁰³.

4.4.9. Nastavljanje stečajnoga postupka

Nakon pravomoćnosti rješenja o potvrđivanju ugovora o prodaji stečajni postupak nastavlja se protiv stečajnoga dužnika kojeg zastupa stečajni upravitelj¹⁰⁴.

¹⁰² SZ, članak 244.

¹⁰³ SZ, članak 245.

¹⁰⁴ SZ, članak 246.

LITERATURA

1. V. Gorenc, L. Belanić, H. Momčinović, A. Perkušić, A. Pešutić, Z. Slakoper, M. Vukelić, B.Vukmir; Komentar Zakona o obveznim odnosima; Narodne Novine; Zagreb; 2014.
2. dr. Boris Vizner, Komentar Zakona o obveznim (obligacionim) odnosima, Zagreb, 1978.
3. Nikola Gavela, Tatjana Josipović, Igor Gliha, Vlado Belaj i Zlatan Stpoković – Stvarno pravo: Informator 1998.
4. Prof.dr. Petar Klarić i prof.dr. Martin Vedriš: Građansko pravo, XII. neizmijenjeno izdanje, Narodne novine d.d., Zagreb, veljača 2009.
5. Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 35/05, 41/08, 125/11, 78/15 i 29/18)
6. Zakon o parničnom postupku, (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14 i 70/19)
7. Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, 82/06, 116/10, 25/12, 133/12)
8. Stečajni zakon (Narodne novine broj 71/15 i 103/17)
9. Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (Narodne novine broj 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 129/00, 114/01, 79/06, 141/06,146/08, 38/09, 153/09, 143/12 i 152/14)
10. Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi (Narodne novine broj: 108/12, 144/12, 81/13 i 112/13)
11. Ovršni zakon (Narodne novine broj:112/12., 25/13., 93/14., 55/16. i 73/17.)
12. www. sudska praksa vsrh. hr
13. presude VS RH i VTS RH
14. Odluke Ustavnog suda RH